WYNIA'S WEEK

Vijf machtige lobbygroepen proberen ons via de Europese Commissie de warmtepomp alsnog aan te smeren

Posted on 18 mei 2024 by Lode Goukens

Demissionair CDA-minister Hugo de Jonge wilde vanaf 2026 de oude cv-ketel verplicht laten vervangen door een (hybride) warmtepomp. In het Regeerakkoord van het nieuwe kabinet is die verplichting geschrapt. Toch zullen Nederlandse lobbygroepen van fabrikanten en installateurs de warmtepomp blijven promoten. Ondanks de talloze bezwaren tegen zo'n warmtepomp (te duur, bespaart geen gas en geen CO2, overbelast het elektriciteitsnet). Die lobby wordt nu op Europees niveau versterkt.

Een reeks lobbygroepen roept in een 'studie' de Europese Commissie op om een politieke prioriteit te maken van 'schone verwarming'. De nieuwe argumenten zijn competitiviteit en energiezekerheid. 75 procent van de woningen zou nog afhankelijk zijn van 'verouderde' en 'vervuilende' fossiele stookinstallaties zoals gasboilers. Maar achter die agenda zitten blijkbaar andere belangen dan betaalbare energie of klimaatverandering.

Het gaat hier wel degelijk om lobbyen. In de vorm van een studie die de belangen van wie erachter zit moet helpen ingang vinden bij de Europese Commissie en het Europees Parlement. Deze lobbygroepen leggen de nadruk op 'schone' verwarming en koeling. De notie 'clean heat' of 'schone verwarming' is wat moet blijven hangen. De studie is trouwens onderdeel van een grotere campagne.

Kloof met de burgers

De auteur van dat rapport is Trinomics. Dat is een gespecialiseerd adviesbureau uit Rotterdam dat beleidsadvies verstrekt over klimaatverandering en energie. Geen technisch of wetenschappelijk onderzoek, maar politiek advies om beleid te verkopen en te communiceren. Zogenaamde *spin doctors*.

Trinomics onderzocht twaalf EU-landen. En de conclusie (die al vaststond natuurlijk) is dat deze adviseurs een 'Clean Heat Gap' vaststellen. De oplossing is clean heat en er is een probleem, namelijk een gapende kloof met de burgers.

De auteurs richtten hun aandacht op beleid. Op de politiek met andere woorden. En ze vinden het beleid niet sterk genoeg en niet consistent genoeg om de burgers en bedrijven aan te zetten om schone verwarmingsinstallaties (of *air conditioning*) te installeren.

Geen paniek. Er is hoop dankzij warmtepompen. Hoewel ze in veel van de twaalf EU-landen vooruitgang zien, vinden ze de ondernomen acties (van het beleid) onvoldoende. Daarbij werden België en Nederland trouwens niet onderzocht, maar wel Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Italië, Kroatië, Litouwen, Polen, Spanje, Tsjechië en Zweden.

Fabrikanten van warmtepompen

De vraag is natuurlijk wie zit er werkelijk achter de warmtepomplobby die de Europese Commissie begin mei opriep om prioritair voor 'clean heat' te zorgen?

Allereerst zijn er de fabrikanten van warmtepompen met de European Heat Pump Association (EHPA). Hun toplobbyiste, Jozefien Vanbecelaere, zei over het rapport: 'We dringen eropaan bij de Europese Commissie en bij de nationale regeringen om schone verwarming en koeling een politieke prioriteit te maken.' Dat moet met ambitieuze 'beleidssignalen'. De competitiviteit van de sector moet door de

Europese Unie versterkt worden ‘om broeikasgassen te verminderen en huishoudens, bedrijven en de industrie te beschermen tegen volatiele prijzen van fossiele brandstoffen’.

Koperindustrie en industriële partijen

Vervolgens is er de koperindustrie met de lobbygroep International Copper Association Europe. De leveranciers en producenten van stroomkabels en dergelijke. De toplobbyist of directeur-generaal van ICA Europe Quentin de Hults is voorstander van het vervangen van de elektrische installaties in woningen. De Hults lobbyt ook voor gezonde woningen en voor renovatie.

De derde belangrijke lobbygroep is EuroHeat & Power. Dat is zogezegd de organisatie van lokale warmtenetwerken. Maar wie de ledenlijst met 140 organisaties nakijkt stelt vast dat daar niet zoveel lokale stadsverwarmingsbedrijven in zitten. In feite is EuroHeat & Power een lobbygroep van industriële partijen zoals Daikin en Shell aangevuld met brancheverenigingen van energiebedrijven zoals Energie Nederland, maar ook gesubsidieerde denktanks zoals het Vlaamse Energyville (KU Leuven en UHasselt). Die allemaal net als commerciële consultancybedrijven zoals Karno Energy en leveranciers van facturatiesoftware voor energiebedrijven zoals Zero Friction forse lidgelden betalen.

Kortom, een hele constellatie van bedrijven die studies leveren aan overheden en nutsbedrijven omtrent de energietransitie. En de conclusie van de lobbyiste van Euroheat & Power, Pauline Lucas, luidt dan uiteraard dat de ‘decarbonisatie’ van gebouwen versneld moet worden.

Een vierde lobbygroep achter het rapport is die van de sector van de zonnepanelen, namelijk SolarPower Europe. Dat zijn blijkbaar niet enkel zonnepaneelfabrikanten of installateurs, maar ook de sector van de aluminiumindustrie, staalbedrijf ArcelorMittal, chemiebedrijf Borealis, de Nederlandse onderzoeksinstellingen EIT InnoEnergy en TNO en grote bedrijven wier daken vol liggen met zonnepanelen zoals Amazon en IKEA.

European Climate Foundation

De laatste belangrijke lobbygroep achter de studie is de zeer machtige groene ngo

European Climate Foundation (ECF). Dat is een stichting naar Nederlands recht met 18 lobbyisten in Brussel. Met een budget van 200 miljoen euro in het jaar 2022. De belangrijkste financiers zijn de Postcodeloterij en vooral Amerikaanse filantropische organisaties.

In het jaar 2022 hadden die ECF-lobbyisten overigens 136 ontmoetingen met topambtenaren of Europese commissieleden. Een jaar voordien waren dat er 104 en daarmee stonden ze toen op plaats 22 van de meeste bezoeken aan de Europese Commissie. Recentere gegevens zijn nog niet openbaar.

Huishoudens volgen niet

Deze vijf machtige lobbygroepen betaalden dus het rapport. En wat stelt dat rapport vast? Dat de helft van de 12 EU-landen fossiele brandstoffen uitfaseert. Terwijl dat juist het doel was van die lobbygroepen en de Europese Commissie blijkt dat volgens het rapport een probleem. Want de huishoudens volgen niet.

Daar heeft het rapport een verklaring voor. Er zijn wel subsidies maar die zijn vaak beperkt. Van alle onderzochte landen steunt immers amper de helft huishoudens met lage inkomens.

Tegelijk hekelt het rapport dat veel landen nog subsidies zouden geven voor verwarming op basis van fossiele brandstoffen (stookolie en aardgas). Bovendien vindt de studie de prijs van elektriciteit in bepaalde landen te duur om de overschakeling aan te moedigen of te bespoedigen.

Europese Commissie wordt aangezet tot actieplan

Trouwens de complexe administratieve rompslomp blijkt eveneens een probleem want die maakt de energietransitie moeilijk. Daarom stellen de warmtepomplobbyisten een aantal aanbevelingen voor. Ten eerste moet de EU strategische prioriteiten stellen en de rol van de lidstaten bij de implementatie van de Nationale Energie en Klimaatplannen (NECP's) beter controleren en sturen.

Dit kan door de snelle publicatie van een *EU Heat Pump Action Plan*. Een actieplan voor warmtepompen van de Europese Commissie met andere woorden. Daarin moeten duidelijke nationale doelstellingen voor verwarming en koeling van

woningen staan.

Dat plan moet voorzien in financiële steun (lees subsidies of belastingverminderingen) voor met name huishoudens met lage inkomens. De elektriciteitsprijs moet bovendien zakken (lees eigenlijk: de warmtepompen verbruiken teveel energie). De renovatie van gebouwen moet gestructureerd en digitale meters en apparaten moeten interoperabel zijn.

Doekle Terpstra

Die internationale lobbygroepen in Brussel zijn nauw verweven met de Nederlandse lobbygroepen. Binnen EHPA is de Nederlandse Vereniging Warmtepompen actief. Die vertegenwoordigt fabrikanten zoals Daikin, Carrier, Bosch Thermosystems, Intercool enzovoort. Normaal trekken die gezamenlijk op met installateursvereniging Techniek Nederland, onder leiding van CDA'er Doekle Terpstra. Techniek Nederland werkt dan weer nauw samen met brancheorganisatie Energie Nederland die, zoals boven vermeldt, meebetaalt in EuroHeat & Power. En ze spelen op veel fronten hetzelfde spel. Sinds februari 2024 gaan beide brancheverenigingen samenwerken rond warmtenetten (het oorspronkelijk maatschappelijk doel van dezelfde lobbygroep EuroHeat & Power).

De Nederlandse verplichting van de warmtepomp per 1 januari 2026 is door het nieuw aangetreden kabinet geschrapt. Opvallend is echter dat de Vlaamse regering exact dezelfde timing qua warmtepompverplichting hanteerde als het Nederlandse demissionaire kabinet.

In Duitsland verplichtte Robert Habeck, de Groene minister van Economie en Klimaatactie, de warmtepompen. Dat leidde bijna tot een volksopstand en pijlsnelle daling van de Groenen in de peilingen. Zelfs de Duitse banken bemoeiden zich ermee en noemden de maatregel onbetaalbaar. Gevolg minder strenge regels, meer uitzonderingen en bovenal 77 procent terugbetaling door de overheid om alsnog de nieuwe gebouwenwet te kunnen handhaven. Op 11 mei beweerde Habeck dat de Duitse bevolking eindelijk gewonnen lijkt voor warmtepompen.

Warmtepompen zijn eigenlijk onverkoopbaar

De extra lobbypogingen in Brussel kunnen niet los worden gezien van de

warmtepompperikelen in Nederland, Duitsland of Vlaanderen. Dat verraadt het eisenpakket. De conclusie uit het rapport zou ook gewoon kunnen zijn dat warmtepompen zonder subsidies, zonder verplichting, zonder renovatie en zonder goedkopere stroom onverkoopbaar zijn, maar een verhaal over 'schone verwarming' klinkt natuurlijk een stuk fraaier.

Lode Goukens *is journalist en docent.*

De donateurs vormen het fundament van Wynia's Week*. Doneren kan op verschillende manieren, kijk* ***HIER****. Alvast hartelijk dank!*